

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

NORTH WALES FIRE AND RESCUE AUTHORITY

**Cynhelir cyfarfod o'r PWYLLGOR ARCHWILIO DDYDD LLUN 25 IONAWR 2021
am 10 o'r gloch y bore dros Zoom.**

Yn gywir

Colin Everett
Clerc

AGENDA

1. Ymddiheuriadau

2. Datganiadau o Ddiddordebau

3. Rhybudd o Faterion Brys

Rhybudd o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel mater o frys yn unol ag Adran 100B (4) o Ddeddf Llywodraeth Leol, 1972

4. Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd 27 Ionawr 2020

5. Materion yn codi

6. Strategaeth Gyfalaf 2021/22 – 2023/24

7. Strategaeth Archwilio Mewnol a Chynllun Blynyddol 2021/22

8. Llythyr Archwilio Blynyddol Archwilio Cymru 2019/20

9. Strategaeth Cronfeydd Ariannol wrth gefn

10. Materion Brys

Ystyried unrhyw eitem y penderfyna'r Cadeirydd sy'n fater brys (o dan Adran 100B (4) o Ddeddf Llywodraeth Leol, 1972) y nodwyd ei gynnwys o dan eitem 3 uchod.

RHAN II

Argymhellir yn unol ag Adran 100A (4) o Deddf Llywodraeth Leol, 1972 bod y Wasg a'r Cyhoedd i'w gwahardd o'r cyfarfod tra'n ystyried yr eitem(au) busnes canlynol am ei bod yn debygol y byddai gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir ym Mharagraffau 12 i 18 o Ran 4 o Atodlen 12A i Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 yn cael ei datgelu iddynt.

Dim.

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU PWYLLGOR ARCHWILIO

Cofnodion Cyfarfod Pwyllgor Archwilio Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a gynhaliwyd ar 27 Ionawr 2020 ym Mhencadlys y Gwasanaeth Tân ac Achub, Llanelwy. Dechreuodd y cyfarfod am 10 o'r gloch y bore.

YN BRESENNOL

Y Cyngorydd:

B Apsley (Cadeirydd)	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
A I Dunbar	Cyngor Sir y Fflint
S Glyn	Cyngor Gwynedd
S Lloyd-Williams	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
G Lowe	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
E W Jones	Cyngor Sir Ynys Môn
B Parry-Jones	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
W P Shotton	Cyngor Sir y Fflint
N Smith	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
W O Thomas	Cyngor Sir y Fflint
D Wisinger (rhan o'r cyfarfod)	Cyngor Sir y Fflint

HEFYD YN BRESENNOL:

K Finch (Trysorydd); H MacArthur ac S Morris (Prif Swyddogion Cynorthwyol); G Williams (Gwasanaethau Cyfrifyddiaeth a Thrysorlys, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy); K V Williams (Adran Archwilio, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy); A Davies (Swyddog Cyswllt Aelodau).

YMDDIHEURIADAU:

Y Cyng. B Blakeley	Cyngor Sir Ddinbych
Y Cyng. G A Roberts	Cyngor Gwynedd
G Owens	Dirprwy Swyddog Monitro

1 DATGAN BUDDIANNAU

1.1 Dim.

2 COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWYD AR 16 MEDI 2019

2.1 Cafodd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 16 Medi 2019 eu cyflwyno er mwyn iddynt gael eu cymeradwyo.

2.2 **PENDERFYNWYD cymeradwyo cofnodion y cyfarfod diwethaf yn gofnod cywir.**

3 MATERION YN CODI

3.1 Nid oedd unrhyw faterion yn codi.

4 STRATEGAETH GYFALAF A RHEOLI'R TRYSORLYS

4.1 Fe wnaeth y Trysorydd gyflwyno'r adroddiad, ac fe wnaeth Graham Williams fynd â'r Aelodau drwy'r adroddiad, gyda chymorth cyflwyniad manwl, ac ateb cwestiynau'r Aelodau.

4.2 Roedd yr adroddiad yn cynnwys gwybodaeth ynglŷn â sut mae gwariant cyfalaf, cyllido cyfalaf a gwaith rheoli'r trysorlys yn cyfrannu at ddarparu gwasanaeth tân ac achub. Roedd yr adroddiad hefyd yn rhoi golwg gyffredinol ar y modd y mae'r risg gysylltiedig yn cael ei rheoli a beth yw'r goblygiadau i gynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol. Roedd yr adroddiad hefyd yn cynnwys y dangosyddion darbodus, a'r strategaethau ar gyfer y trysorlys a oedd angen cael cymeradwyaeth yr Awdurdod Tân ac Achub.

4.3 Nodwyd bod cyllidebau refeniw a chyfalaf 2020/21 wedi cael eu cymeradwyo gan yr Awdurdod Tân ac Achub yn ei gyfarfod ym mis Rhagfyr 2019. Roedd yr Aelodau wedi cymeradwyo cyllideb refeniw net o £35.9m ar gyfer 2020/21, gyda £4.1m yn rhagor wedi'i gymeradwyo ar gyfer gwariant cyfalaf. Nodwyd hefyd bod y strategaethau a oedd yn yr adroddiad wedi cael eu llunio gan ddefnyddio cyfarwyddyd gan Arlingclose, sef yr ymgynghorwyr Rheoli'r Trysorlys a ddefnyddir gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy (sy'n gyfrifol am waith Trysorlys y Gwasanaeth Tân).

4.4 I ateb cwestiwn gan Aelod, nodwyd bod cynnydd sylweddol wedi bod yn y gyllideb ar gyfer gwariant cyfalaf yn y flwyddyn i ddod. Y rheswm am hyn oedd penderfyniadau a wnaed mewn blynyddoedd blaenorol i ohirio pryniannau cyfalaf er mwyn rheoli'r gyllideb. Fodd bynnag, erbyn hyn, mae nifer o gynlluniau gohiriedig wedi'u cynllunio ar gyfer 2020/21, gan gynnwys cael nifer o beiriannau tân yn lle hen rai.

4.5 **PENDERFYNWYD argymhell i'r Awdurdod Tân ac Achub ei fod yn cymeradwyo pob un o'r pum elfen allweddol sydd yn yr adroddiad, sef:**

- (i) Strategaeth Gyfalaf Gyffredinol;**
- (ii) Dangosyddion Darbodus;**
- (iii) Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2020/21;**
- (iv) Strategaeth Fuddsoddi;**
- (v) Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw.**

5 STRATEGAETH ARCHWILIO MEWNOL A CHYNLLUN BLYNYDDOL 2020/21

- 5.1 Fe wnaeth Keith V Williams o Adran Archwilio Mewnol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy gyflwyno'r Strategaeth Archwilio Mewnol a Chynllun Blynyddol 2020/21. Gofynnwyd i'r Aelodau ystyried a chymeradwyo'r ddogfen yn unol â gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.
- 5.2 Strategaeth gyffredinol y gwaith archwilio mewnol yw darparu cynllun archwilio sy'n seiliedig ar risgiau, a hynny mewn modd proffesiynol ac annibynnol, yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus 2013. Mae'r strategaeth yn nodi sut bydd y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cynorthwyo'r Awdurdod i gyflawni ei amcanion drwy gael dull systematig a disgybledig o werthuso a gwella effeithiolrwydd y prosesau rheoli risgiau, rheolaeth a llywodraethu.
- 5.3 Dywedodd Mr Williams y bydd y gwaith Archwilio Mewnol yn canolbwyntio ar y meysydd canlynol yn ystod 2020/21:

Diogelwch Tân Cymunedol – Archwiliadau Diogel ac Iach	Adolygu'r gweithdrefnau sy'n weithredol mewn perthynas â Diogelwch Cymunedol – Archwiliadau Diogel ac Iach, yn enwedig mewn perthynas â gweithio mewn partneriaeth ac atgyfeirio a chynnal gwiriadau i aelodau o'r gymuned sy'n 'agored i niwed'.
Adnoddau Dynol a'r Gyflogres – Dechreuwyr ac Ymadawyr	Y nodau yw arfarnu pa mor ddigonol yw gweithdrefnau Adnoddau Dynol a'r gyflogres mewn perthynas â staff yn dechrau ac yn gadael, a hynny er mwyn canfod unrhyw wendidau mewn rheolaeth fewno, ynghyd â meysydd o risg posibl yn y system.
Storfeydd Canolog	Adolygiad o weithdrefnau'r Storfeydd Canolog mewn perthynas â phrynu, derbynebau, rhyddhau, stociau, addasiadau a diogelwch.

- 5.4 Yn ogystal â'r gwaith archwilio a gynlluniwyd, nodwyd bod sicrwydd parhaus yn cael ei roi drwy gydol y flwyddyn oherwydd y gwaith ariannol a wneir gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy i'r Awdurdod.
- 5.5 I ateb cwestiwn gan un o'r Aelodau am gaffael cerbydau a chael gwared ar gerbydau, fe wnaeth Mr Williams gadarnhau bod archwiliadau rheolaidd yn cael eu cynnal yn Adran y Fflyd.
- 5.6 **PENDERFYNWYD cymeradwyo'r Strategaeth Archwilio Mewnol a Chynllun Blynyddol 2020/21.**

6 LLYTHYR ARCHWILIO BLYNYDDOL 2018/19

- 6.1 Cafodd yr adroddiad ei gyflwyno er mwyn rhoi gwybod i'r Aelodau am y llythyr archwilio blynyddol a ddaeth gan Swyddfa Archwilio Cymru ynglŷn â blwyddyn ariannol 2018/19.
- 6.2 Nodwyd bod y llythyr yn rhoi crynodeb o'r negeseuon allweddol sy'n deillio o gyfrifoldebau statudol Archwilydd Cyffredinol Cymru o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, ynghyd â'i gyfrifoldebau adrodd am y flwyddyn honno, o dan y Cod Ymarfer Archwilio.
- 6.3 Roedd yr Aelodau'n falch fod y llythyr yn rhoi neges gadarnhaol, sef ei fod yn cadarnhau bod yr Awdurdod wedi cydymffurfio â'i gyfrifoldebau am adrodd ariannol a defnyddio adnoddau, a bod Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi'i fodloni bod gan yr Awdurdod drefniadau priodol i sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn y modd y mae'n defnyddio adnoddau. Fe wnaeth yr Aelodau longyfarch y swyddogion a oedd yn gysylltiedig â'r gwaith hwn.
- 6.4 **PENDERFYNWYD nodi cynnwys llythyr archwilio blynyddol 2018/19.**

Adroddiad ar gyfer	Y Pwyllgor Archwilio
Dyddiad	25 Ionawr 2021
Swyddog Arweiniol	Ken Finch - Trysorlyd
Swyddog Cyswllt	Ken Finch
Pwnc	Strategaeth Gyfalaf 2021/22 – 2023/24

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Mae'r adroddiad ar y Strategaeth Gyfalaf yn rhoi gwybod sut mae gwariant cyfalaf, cyllido cyfalaf a gweithgareddau rheoli'r trysorlys yn cyfrannu at ddarparu Gwasanaeth Tân ac Achub. Mae'n cynnwys gwybodaeth ynglŷn â'r modd y mae'r risg cysylltiedig yn cael ei reoli, a beth yw'r goblygiadau i gynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol. Mae'n rhoi crynodeb o'r prosesau a'r gweithdrefnau cyffredinol sy'n llywodraethu'r gwaith o brynu ac ariannu asedau, a hynny er mwyn cynyddu dealltwriaeth yr aelodau o'r meysydd technegol hyn. Mae'r adroddiad yn ymgorffori'r Dangosyddion Darbodus a Strategaethau'r Trysorlys.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Cafodd y cyllidebau refeniw a chyfalaf ar gyfer 2021/22 eu cymeradwyo gan yr Awdurdod Tân ac Achub yn ei gyfarfod ar 9 Tachwedd 2020. Fe wnaeth yr Aelodau gymeradwyo cyllideb refeniw net o £37.07m ar gyfer 2021/22, gan gymeradwyo £3.08m arall ar gyfer gwariant cyfalaf. Mae'r Strategaeth Gyfalaf wedi cael ei pharatoi gan ddefnyddio'r data perthnasol a oedd yn y cyllidebau refeniw a chyfalaf fel y cymeradwywyd gan yr Aelodau ac a oedd mewn gwahanol bolisiâu a gweithdrefnau sydd ar gael i reoli'r gwaith o brynu ac ariannu asedau.
- 3 Mae'r adroddiad sydd yn atodiad 1 yn darparu rhagor o fanylion am y Strategaeth Gyfalaf, ynghyd â gwybodaeth fanwl am y Dangosyddion Darbodus ar gyfer 2021/22 i 2023/24 a'r strategaeth i'w dilyn mewn perthynas â benthyca a buddsoddi arian yr Awdurdod ym mlwyddyn ariannol 2021/22.

ARGYMHELLION

- 4 Bod yr Aelodau'n argymhell i'r Awdurdod Tân ac Achub ei fod yn cymeradwyo'r Strategaeth Gyfalaf sy'n ymgorffori'r polisi ar ddarpariaeth isafswm refeniw (MRP), y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a'r Dangosyddion Darbodus.

CEFNDIR

- 5 Mae'r Pwyllgor Archwilio wedi cael y dasg o sicrhau bod craffu effeithiol yn digwydd ar strategaeth rheoli'r trysorlys a'r polisiâu, ac o wneud argymhellion i'r Awdurdod Tân ac Achub yn seiliedig ar ei ganfyddiadau.

GWYBODAETH

- 5 Dylai'r Pwyllgor nodi bod y strategaethau yn yr adroddiad wedi cael eu paratoi gan ddefnyddio canllawiau gan Arlingclose, sef ymgynghorwyr Rheoli'r Trysorlys a ddefnyddir gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ac sydd â chyfrifoldeb am swyddogaeth Trysorlys y Gwasanaeth Tân ac Achub.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae gan yr adroddiad hwn gysylltiad ag amcanion llesiant tymor hir ATAGC. Mae'n sicrhau bod y broses o brynu asedau i gefnogi gwasanaethau rheng flaen yn broses ddarbodus, fforddiadwy a chynaliadwy. Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn sicrhau bod digon o fuddsoddiad yn digwydd yn y seilwaith i alluogi'r gwasanaeth i ddarparu ymatebion brys a gwaith ataliol ymhell i'r dyfodol.
Cyllideb	Mae'r gyllideb yn cael ei gosod bob blwyddyn ar gyfer cyllido cyfalaf yn unol â'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig.
Cyfreithiol	Mae'r fframwaith rheoleiddio ar gael yn yr atodiadau i'r adroddiad.
Staffio	Dim
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Dim
Risgiau	Buddsoddi arian dros ben – mae yna risg y byddai'r sefydliadau ariannol lle mae arian y gwasanaeth yn cael ei fuddsoddi yn gallu methu, gan golli rhan o'r prifswm a fuddsoddwyd. Er hynny, un o ddibenion yr adroddiad yw lliniaru'r risg yma.

STRATEGAETH GYFALAF

Mae'r ddogfen hon yn nodi Strategaeth Gyfalaf (y Strategaeth) Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) ar gyfer y blynyddoedd ariannol 2021/22 at 2023/24.

Mae'r strategaeth hon yn dwyn ynghyd y meysydd cymhleth sy'n ymwneud â buddsoddi cyfalaf, ac mae'n cynnwys:

1. Cynlluniau gwariant cyfalaf;
2. Gofynion cyllido cyfalaf;
3. Y goblygiadau i'r gyllideb refeniw yn sgil penderfyniadau cyfalaf;
4. Pa mor fforddiadwy a chynaliadwy yw'r cynlluniau cyfalaf;
5. Gweithgarwch rheoli'r trysorlys;
6. Dangosyddion darbodus; a
7. Trefniadau llywodraethu.

1.0 Cynlluniau Gwariant Cyfalaf

Gwariant cyfalaf yw pan fo'r Awdurdod yn gwario arian ar asedau a fydd yn cael eu defnyddio am fwy na blwyddyn. Bydd hyn yn cynnwys symiau sy'n cael eu gwario ar brynu asedau megis eiddo, cerbydau neu gyfarpar, ond gallai hefyd gynnwys gwariant ar uwchraddio asedau sydd ganddo eisoes. Fel arfer, mae'r asedau gwaelodol yn eiddo i'r Awdurdod ond gellid hefyd wneud gwariant cyfalaf ar asedau sy'n eiddo i gyrff eraill neu sy'n ymwneud â benthyciadau neu grantiau a roddir i gyrff eraill i'w galluogi nhw i brynu asedau.

Mae'r Awdurdod yn dilyn Cod Ymarfer CIPFA ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol, sy'n cynnwys rhywfaint o ddisgresiwn cyfyngedig ynghylch beth yw gwariant cyfalaf. Er enghraifft, nid yw asedau sy'n costio llai £5,000 yn cael eu cyfalafu, ac maent yn cael eu codi'n uniongyrchol ar y cyfrif refeniw yn y flwyddyn pryd digwyddodd y gwariant. Mae Rheoliadau Ariannol yr Awdurdod yn cynnwys y rheolaethau allweddol, ac maent yn cadarnhau bod rhaid i bob gwariant ddigwydd yn unol â Rheolau Gweithdrefnau Contractau'r Awdurdod.

Mae manylion polisi'r Awdurdod ar gyfalafu a thrin asedau ar gyfer cyfrifyddu ar gael fel atodiad i'r Datganiad o Gyfrifon dan 'Polisiau Datganiad Cyfrifyddu'. Mae'r cyfrifon yn cael eu cyhoeddi bob blwyddyn ar wefan y Gwasanaeth Tân, sef www.gwastan-gogcymru.org.uk.

Mae Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yr Awdurdod yn cydnabod bod angen buddsoddi'n barhaus mewn adeiladau, cerbydau, asedau Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu a chyfarpar i sicrhau bod yr Awdurdod yn gallu cyflawni'r amcanion a nodwyd ganddo. Mae trefniadau llywodraethu ar gael i sicrhau bod pob gwariant yn cyd-fynd â'r blaenoriaethau corfforaethol sydd yng Nghynllun Gwella a Llesiant yr Awdurdod.

Mae'r gwariant cyfalaf isod yn rhan o Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yr Awdurdod, a chafodd ei gymeradwyo gan yr Awdurdod Tân ac Achub ym mis Tachwedd 2020.

	Gwir- ioneddol 2019/20 £'000	Diwyg- iedig 2020/21 £'000	Diwyg- iedig 2021/22 £'000	Amcan- gyfrif 2022/23 £'000	Amcan- gyfrif 2023/24 £'000
Gwariant cyfalaf	775	1,031	3,082	2,576	5,176

2.0 Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR)

Fel rhan o'r broses ar gyfer sefydlu'r cynlluniau gwariant cyfalaf, mae'n bwysig fod yr Awdurdod yn ystyried sut bydd gwariant o'r fath yn cael ei ariannu a pha mor fforddiadwy yw'r penderfyniadau hyn dros oes yr ased. Gellir ariannu gwariant cyfalaf o ffynonellau mewnol megis cyllidebau refeniw, derbyniadau cyfalaf neu gronfeydd defnyddiadwy, neu o ffynonellau allanol megis benthycu, prydlesu neu grantiau.

Dim ond ffynhonnell dros dro o gyllid yw benthyciadau, a rhaid eu had-dalu yn ystod oes yr ased. Codir tâl ar gyfrifon refeniw'r Awdurdod ymhob blwyddyn, a'r enw ar hyn yw darpariaeth isafswm refeniw (MRP).

Mae gweddill swm cronol arian benthycy yr Awdurdod yn cael ei fesur gan y gofynion cyllido cyfalaf (CFR). Mae hyn yn cynyddu pan fydd rhagor o wariant yn cael ei ariannu gan fenthyciadau, ac mae'n lleihau pan fo dyled yn cael ei had-dalu drwy dderbyniadau cyfalaf a CFR.

Pan nad oes angen ased cyfalaf mwyach, mae'n bosibl ei werthu er mwyn gallu gwario'r elw, sef yr hyn a elwir yn dderbyniadau cyfalaf, ar asedau newydd neu i ad-dalu dyled.

Mae Gofyniad Cyllido Cyfalaf yr Awdurdod wedi'i nodi yn y tabl isod:

	Gwir- ioneddol 2019/20 £'000	Diwyg- iedig 2020/21 £'000	Amcan- gyfrif 2021/22 £'000	Amcan- gyfrif 2022/23 £'000	Amcan- gyfrif 2023/24 £'000
Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR)					
CFR Agoriadol	33,382	31,744	30,581	31,505	31,839
CFR Clo	31,744	30,581	31,505	31,839	34,640
Symudiad yn y CFR	(1,638)	(1,163)	924	334	2,801

Symudiad yn y CFR a gynrychiolir gan					
Yr angen cyllido net ar gyfer y flwyddyn (uchod)	599	1,031	3,082	2,576	5,176
Llai MRP/VRP	(2,236)	(2,195)	(2,159)	(2,243)	(2,374)
Symudiad yn y CFR	(1,638)	(1,163)	924	334	2,801

3.0 Y Goblygiadau i'r Gyllideb Refeniw yn sgil Penderfyniadau Cyfalaf

Nid yw gwariant cyfalaf yn cael ei godi'n uniongyrchol ar y gyllideb refeniw. Yn hytrach, bydd ffi flynyddol yn cael ei chodi ar y cyfrif refeniw am ddefnyddio'r asedau cyfalaf. Mae'r ffi hwn i'r refeniw yn adlewyrchu ad-dalu cyfran o'r benthyciad a gafwyd i brynu'r asedau cyfalaf gwaelodol. Yr enw ar y ffi i'r refeniw yw darpariaeth isafswm refeniw (MRP), ac mae'n rhan o'r ffi cyllid cyfalaf. Mae'r ffi cyllid cyfalaf hefyd yn cynnwys cost llog am fenthyca, ond gallai hefyd gael ei wrthbwysu gan unrhyw incwm buddsoddi a dderbynnir.

Nid yw Deddf Llywodraeth Leol 2003 yn nodi sut dylid cyfrifo'r ddarpariaeth isafswm refeniw (MRP), ond rhaid i'r Awdurdod ystyried cyfarwyddyd Llywodraeth Cymru a gyhoeddwyd yn 2018. Nod y cyfarwyddyd yn gyffredinol yw sicrhau bod y ffioedd a godir ar gyfrif refeniw'r Awdurdod dros oes yr ased yn adlewyrchu'r costau gwaelodol a'r ffioedd cyllid. Felly, bydd cost lawn y penderfyniadau cyfalaf yn cael eu hadlewyrchu yn sefyllfa refeniw'r Awdurdod.

Mae polisi'r Awdurdod ynghylch yr MRP wedi'i nodi isod. Mae'n gyson â chyfarwyddyd Llywodraeth Cymru ac mae'n cael ei adlewyrchu yn y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig a gymeradwywyd ym mis Tachwedd 2020:

- Caiff yr MRP ei gyfrifo drwy godi tâl am y gwariant dros yr oes ddefnyddiol a ddisgwyllir gan yr ased, fel y nodir ym Mholisiau Cyfrifyddu Ariannol yr Awdurdod. Telir mewn rhandaliadau cyfartal, a byddant yn cychwyn yn y flwyddyn pryd daeth yr ased yn weithredol.

Isod, rhoddir amlinelliad o effaith refeniw'r cynlluniau buddsoddi cyfalaf:

	Gwir- ioneddol 2019/20 (£'000)	Rhagolwg 2020/21 (£'000)	Cyllideb 2021/22 (£'000)	Cyllideb 2022/23 (£'000)	Cyllideb 2023/24 (£'000)
Sefyllfa'r Isafswm Refeniw	2,236	2,195	2,159	2,243	2,374
Costau cyllido	513	458	592	637	591
Cyfanswm y ffi i'r refeniw	2,749	2,653	2,751	2,880	2,965

4.0 Pa mor fforddiadwy a chynaliadwy yw Cynlluniau Cyfalaf

Oherwydd natur hirdymor yr asedau cyfalaf, bydd y penderfyniadau a wneir am wariant cyfalaf yn arwain at ganlyniad i'r refeniw am nifer o flynyddoedd. Mae union nifer y blynyddoedd yn dibynnu ar y math o ased, ond o ran adeiladau, gallai hyn ymestyn i 50 mlynedd. Felly, rhaid i'r broses o gynllunio cyfalaf roi ystyriaeth ddyledus i ba mor fforddiadwy a chynaliadwy yn y tymor hir yw'r gwariant cyfalaf a'r penderfyniadau cyllido.

Mae'r Rheoliadau Ariannol yn cynnwys rheolaethau i sicrhau bod pob cynnig yn destun craffu priodol a chymeradwyaeth. Hefyd, mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu dangosyddion fforddiadwyedd i roi dealltwriaeth o effaith cynlluniau buddsoddi cyfalaf ar sefyllfa refeniw cyffredinol yr Awdurdod.

Y mesur craidd yw'r costau cyllido, a hynny yn union ac yn amcangyfrifedig, fel canran o holl gostau refeniw'r Awdurdod. Mae hyn yn canfod tueddiad yng nghost cyfalaf (benthycu a chostau rhwymedigaethau hirdymor eraill) o gymharu â'r llifoedd refeniw a ddisgwylir o fewn y cynlluniau ariannol tymor canolig. Mae amcangyfrifon y costau ariannu isod yn cynnwys yr ymrwymadau cyfredol a'r Rhaglen Gyfalaf a gymeradwywyd gan yr aelodau ym mis Tachwedd 2020.

	Gwir- ioneddol 2019/20 %	Diwyg- iedig 2020/21 %	Amcan- gyfrif 2021/22 %	Amcan- gyfrif 2022/23 %	Amcan- gyfrif 2023/24 %
Cymhareb	7.8%	7.4%	7.4%	7.6%	7.6%

5.0 Strategaeth Rheoli'r Trysorlys

Mae trefniadau'r Awdurdod ar gyfer rheoli'r trysorlys yn rhan allweddol o'r strategaeth gyfalaf, ac maent yn adlewyrchu'r gwaith o reoli llif arian parod ar gyfer gofynion gwariant refeniw a gwariant cyfalaf.

Mae gweithgareddau trysorlys yr Awdurdod yn cael eu rheoleiddio'n llym gan ofynion statudol a chodau ymarfer proffesiynol (Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys). Mae'r Cod yn mynnu bod Strategaeth Rheoli'r Trysorlys yn cael ei hadrodd i'r Awdurdod bob blwyddyn. Mae Strategaeth Rheoli'r Trysorlys yn nodi sut bydd yr Awdurdod yn bodloni'r gofynion ariannu a bennwyd yn y cynlluniau gwariant cyfalaf.

Un o ofynion allweddol y strategaeth yw esbonio'r risgiau, a'r dulliau o reoli'r risgiau, sy'n gysylltiedig â gweithgareddau'r trysorlys, ynghyd â nodi awydd yr Awdurdod am risg, a'i fesurau rheoli.

Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR)

Mae'r gofyniad i fenthycyca yn cynnwys y symudiad a ddisgwylir yn y CFR, gan ystyried y benthyciadau cyfredol, y benthyciadau y disgwylir gorffen eu had-dalu, a gofynion benthycyca yn y dyfodol oherwydd y rhaglen gwariant cyfalaf. Mae'r tabl isod yn dangos yr effaith hon ar sefyllfa'r trysorlys dros y tair blynedd nesaf. Mae hefyd yn tynnu sylw at y newid a ddisgwylir ym malansau buddsoddiadau.

	Diwygiedig 2020/21 £'000	Amcangyfrif 2021/22 £'000	Amcangyfrif 2022/23 £'000	Amcangyfrif 2023/24 £'000
Dyled Allanol				
Dyled ar 1 Ebrill	31,744	30,581	31,505	31,839
Benthyciadau newydd ar gyfer y CFR	0	924	334	2,801
Dyled sy'n Aeddfedu	-26,600	-25,000	-25,000	-25,000
Ailariannu Dyled sy'n Aeddfedu	25,437	25,000	25,000	25,000
Dyled ar 31 Mawrth	30,581	31,505	31,839	34,640
Newid blynyddol yn y ddyled	-1,163	924	334	2,801
Buddsoddiadau				
Cyfanswm y Buddsoddiadau fel yr oedd pethau ar 31 Mawrth	1,000	1,000	1,000	1,000
Newid yn y buddsoddiadau	0	0	0	0

Mae'n bosibl y bydd angen rhagor o newidiadau oherwydd bod newidiadau technegol wedi cael eu gwneud i'r safon adrodd ariannol sy'n llywodraethu'r dulliau o ymdrin â phrydlesau. Disgwylir i hyn gael ei gyflwyno yn ystod 2022, a bydd yn aildosbarthu pryddlesau gweithredu sy'n bodoli eisoes fel ymrwymiadau cyfalaf. Mae gwaith wrthi'n cael ei wneud i lwyr fesur yr effaith, a rhoddir gwybod i'r Awdurdod am hynny.

Mae'n bwysig i'r Awdurdod osod terfynau i sicrhau bod y benthyciadau'n cael eu rheoli'n ofalus, a gwneir hyn drwy ddau ddangosydd allweddol, sef:

- **Y Ffin Weithredol** - mae'r dangosydd hwn yn seiliedig ar y ddyled allanol debygol yn ystod y flwyddyn; nid terfyn mohono. Gallai dyled allanol wirioneddol amrywio o gwmpas y ffin hon am gyfnodau byr yn ystod y flwyddyn. Dylai weithredu fel dangosydd monitro i sicrhau nad eir yn uwch na'r terfyn awdurdodedig.
- **Y Terfyn Awdurdodedig** - terfyn na chaniateir dyled allanol yn uwch nag o, ac mae angen i'r terfyn hwn gael ei osod neu ei ddiwygio gan yr Awdurdod. Mae'n adlewyrchu lefel y ddyled allanol y gellid ei fforddio yn y tymor hir, er nad yw hynny'n rhywbeth a ddymunir, ac nad yw'n gynaliadwy yn y tymor hir. Dyma'r terfyn statudol a bennir dan adran 3 (1) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003.

Mae'r terfynau canlynol yn bodoli ar gyfer y cyfnodau 2021/2024:

	Diwygiedig 2020/21 £'000	Amcangyfrif 2021/22 £'000	Amcangyfrif 2022/23 £'000	Amcangyfrif 2023/24 £'000
Y Ffin Weithredol	30,581	31,505	31,839	34,640
Y Terfyn Awdurdodedig	32,581	33,505	33,839	36,640

Cefndir Economaidd

Mae'r amgylchedd economaidd sy'n deillio o bandemig coronafeirws ac ymadawiad y Deyrnas Unedig â'r Undeb Ewropeaidd yn ansicr iawn ar hyn o bryd. Mae'r effaith ar y marchnadoedd ariannol yn dal yn aneglur, ac mae Banc Lloegr wedi cadw'r gyfradd sylfaenol ar 0.1%. Mae Arlingclose, sef yr ymgynghorydd rheoli'r trysorlys ar gyfer yr Awdurdod, yn rhagweld y bydd y gyfradd sylfaenol yn aros ar 0.1% tan ddiwedd 2023 o leiaf. Fodd bynnag, mae hyn yn parhau'n sefyllfa ansicr iawn, a gallai hyd yn oed arwain at gyfraddau llog negyddol.

Disgwylir i arenillion gilt barhau'n isel iawn yn y tymor canolig, gyda'r cyfraddau byrdymor yn parhau'n is neu ar sero. Yn y tymor hir, mae Arlingclose yn rhagweld y bydd arenillion gilt 10 mlynedd ac 20 mlynedd yn codi i 0.5% a 0.75%, yn eu trefn.

Strategaeth Fenthyca 2021/22

Y prif amcanion wrth fenthyca yw cael cyfraddau isel, lleihau risgiau a chynnal hyblygrwydd. Yn aml, mae'r amcanion hyn yn gwrthdaro â'i gilydd, a rhaid cael cydbwysedd rhwng benthyciadau byrdymor rhad (sydd ar gael am tua 0.10% ar hyn o bryd) a benthyciadau cyfradd sefydlog hirdymor lle mae'r gost yn y dyfodol yn hysbys ond yn uwch (sef 1.5% i 2.5% ar hyn o bryd).

Bydd y Trysorydd, dan bwerau dirprwyedig, yn cymryd y ffurf fwyaf priodol o fenthyca gan ddibynnu ar y cyfraddau llog sy'n gyffredin ar y pryd, a hynny gan ystyried unrhyw risgiau ac yn unol â'r rheolaethau canlynol.

Strwythur Aeddfedrwydd

Dyma'r terfynau uchaf ac isaf ar gyfer strwythur aeddfedrwydd y benthyciadau cyfradd sefydlog sydd gan yr Awdurdod:

	Terfyn Uchaf	Terfyn Isaf
O dan 12 mis	60%	0%
12 mis ac o fewn 24 mis	45%	0%
24 mis ac o fewn 5 mlynedd	45%	0%
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	75%	0%
10 mlynedd ac uwch	100%	0%

Benthyciadau Cyfraddau Amrywiol a Sefydlog

Bydd y Trysorydd yn sicrhau bod y gymysgedd o fenthyciadau cyfraddau amrywiol a sefydlog yn cael ei chadw o fewn y terfynau canlynol:

	% Benthyciad
Cyfradd Llog Sefydlog	65 – 100
Cyfradd Llog Amrywiol	0 – 35

Strategaeth Fuddsoddi

Pan fo balansau arian parod yn uwch na'r llif arian parod allan a ddisgwylir, mae'r Awdurdod yn gallu buddsoddi arian parod dros ben. Byrdymor o ran natur yw'r buddsoddiadau hyn, ac maent yn achlysurol ym musnes craidd yr Awdurdod. Felly, dylai pob penderfyniad am fuddsoddi geirio lleihau risg yn hytrach na chael yr enillion mwyaf, ac mae hylifedd yn flaenoriaeth.

Mae strategaeth fuddsoddi'r Awdurdod yn bennaf yn ceisio diogelu'r prifswm a fuddsoddiwyd, ac mae'n sicrhau ei fod ar gael mewn modd amserol pan fo ei angen. Ail ystyriaeth yw enillion buddsoddiad.

Bydd y Trysorydd yn cadw rhestr o'r holl sefydliadau ariannol y gall y gwasanaeth eu defnyddio i fuddsoddi arian. Bydd y rhestr o barfion i gontract yn ddibynnol ar y meini prawf canlynol:

Sefydliad	Disgrifiad	Terfyn
Banciau	Mae holl fanciau'r DU, a'u his-gwmnïau yn meddu ar sgoriau da (Fitch neu gyfwerth). Ar hyn o bryd, mae hyn wedi'i ddiffinio fel hirdymor (BBB)	£5m
Llywodraeth Ganolog	Swyddfa Rheoli Dyledion	Diderfyn
Money Market Funds (MMF)	Dim ond ar y cyd â chyngor gan Arlingclose.	£1m y gronfa
Awdurdodau Lleol	Pob un heblaw'r rhai sy'n agored i gyfyngu ar dreth gyngor a phraeseptau o dan Ran 1 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	£2m
Cymdeithasau Adeiladu	Cymdeithasau adeiladu sydd â sgôr (fel ar gyfer y sector banciau).	£2m
Cymdeithasau Adeiladu (Asedau £1bn)	Cymdeithasau adeiladu sydd heb sgôr, ond sydd ag asedau'n werth £1 biliwn neu fwy.	£2m/9 mis

6.0 Dangosyddion Darbodus

Yn ôl Deddf Llywodraeth Leol 2003 mae'n ofynnol i'r Awdurdod fabwysiadu Cod Darbodus CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf. Prif amcan y Cod Darbodus yw sicrhau bod y cynlluniau buddsoddi cyfalaf sydd gan yr Awdurdod yn rhai fforddiadwy, darbodus a chynaliadwy.

I gynorthwyo'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, mae'r Cod Darbodus yn mynnu bod rhaid mabwysiadu dangosyddion sydd naill ai'n crynhoi'r gweithgarwch cyfalaf a ddisgwylir, neu'n cyflwyno terfynau ar y gweithgarwch hwnnw. Mae'r dangosyddion hyn yn adlewyrchu canlyniad systemau arfarnu cyfalaf yr Awdurdod, ac mae'n sicrhau bod rheolaethau'n bodoli, gan gynnwys ymwybyddiaeth briodol o risgiau, a rheolaeth briodol o'r rheini.

Mae'r tabl isod yn cadarnhau'r dangosyddion ar gyfer y cyfnod 2020/2024, ac mae'n adlewyrchu'r cynlluniau cyfalaf o fewn y strategaeth ariannol tymor canolig a gymeradwywyd gan yr Awdurdod ar 9 Tachwedd 2020. Y dangosyddion hyn sy'n darparu'r fframwaith rheoli ar gyfer yr Awdurdod.

		Rhagolwg 2020/21 (£'000)	Cyllideb 2021/22 (£'000)	Cyllideb 2022/23 (£'000)	Cyllideb 2023/24 (£'000)
1	Gwariant Cyfalaf	1,031	3,082	2,576	5,176
2	Gofyniad Cyllido Cyfalaf	30,581	31,505	31,839	34,640
3	Terfyn Awdurdodedig	32,581	33,505	33,839	36,640
4	Ffin Weithredol	30,581	31,505	31,839	34,640
5	Cymhareb rhwng y Costau Cyllido a'r Gwariant Net	7.4%	7.4%	7.6%	7.6%
6	Buddsoddiadau	1,000	1,000	1,000	1,000
7	Benthyciadau ar gyfraddau llog sefydlog fel % o'r holl fenthyciadau	Isafswm 65% Uchafswm 100%			
8	Benthyciadau cyfradd sefydlog fel % o'r holl fenthyciadau	Isafswm 0% Uchafswm 35%			
9	Strwythur Aeddfedu Benthyciadau Cyfradd Sefydlog				
		Terfyn Uchaf		Terfyn Isaf	
	Dan 12 mis	60%		0%	
	12 mis i 2 flynedd	45%		0%	
	2 flynedd i 5 mlynedd	45%		0%	
	5 mlynedd i 10 mlynedd	75%		0%	
	10 mlynedd ac uwch	100%		0%	

7.0 Trefniadau Llywodraethu

Mae'r fframwaith llywodraethu ar gyfer y strategaeth gyfalaf yn cael ei thanategu gan nifer o godau ymarfer, fel yr amlinellir yn y ddogfen hon. Caiff y Dangosyddion Darbodus eu monitro a'u hadrodd i'r Pwyllgor Archwilio yn ystod y flwyddyn ariannol. Tynnir sylw at amrywiadau, ac ymchwilir iddynt.

Y Trysorydd sydd â rheolaeth a throsolwg, ac mae'r penderfyniadau o ddydd i ddydd wedi'u dirprwyo i'r swyddogion. Caiff y cynlluniau gwariant cyfalaf eu rheoli gan y Gwasanaeth, ac mae'r trefniadau cyllido a rheoli'r trysorlys wedi'u dirprwyo i Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy fel rhan o gontract Gwasanaethau Ariannol.

Caiff y swyddogion a'r staff eu cefnogi drwy benodi ymgynghorwyr proffesiynol, sef Arlingclose Limited, sy'n darparu gwasanaethau proffesiynol ar gyfer Rheoli Trysorlys, felly mae modd sicrhau rheolaeth briodol ar risgiau.

Adroddiad ar gyfer	Pwyllgor Archwilio	
Dyddiad	25 Ionawr 2021	
Swyddog Arweiniol	Mike Halstead, Pennaeth Gwasanaethau Archwilio a Chaffael	
Swyddog Cyswllt	Keith V Williams, Adran Archwilio Cyngor Conwy	
Pwnc	Strategaeth Archwilio Mewnol a Chynllun Blynyddol 2021/22	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Mae'r Strategaeth Archwilio Mewnol a'r Cynllun Blynyddol 2021/22 yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio i'w hystyried a'u cymeradwyo, a hynny yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Strategaeth gyffredinol Archwilio Mewnol yw darparu cynllun archwilio ar sail risg mewn ffordd broffesiynol ac annibynnol, a hynny yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus. Mae'r Strategaeth yn nodi sut bydd y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cynorthwyo'r Awdurdod yn cyflawni ei amcanion drwy ddod â dull systematig a disgybledig i werthuso a gwella effeithiolrwydd y prosesau rheoli risg, rheolaeth a llywodraethu. Mae'r Strategaeth a'r Cynllun Blynyddol yn cael eu cyflwyno i'w cymeradwyo bob blwyddyn.

ARGYMHELLIAD

- 3 Bod yr Aelodau yn ystyried a chymeradwyo'r Strategaeth Archwilio Mewnol a'r Cynllun Blynyddol 2021/22.

CEFNDIR

- 4 Mae'r gofyniad am swyddogaeth Archwilio Mewnol gan awdurdod lleol ymhlyg yn adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, sy'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau "wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu'n gywir eu materion ariannol". Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 yn gosod rhwymedigaeth ar yr Awdurdod i "gynnal archwiliad mewnol digonol ac effeithiol o'u cofnodion cyfrifyddu a'u system o reoli mewnol".
- 5 Mae cylch gwaith Archwilio Mewnol i'w gael yn y Cytundeb Lefel Gwasanaeth ar gyfer darparu gwasanaethau ariannol gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy am y cyfnod hyd at 31ain Mawrth 2022.

GWYBODAETH

DATGANIAD STRATEGAETH

- 6 Strategaeth gyffredinol Archwilio Mewnol yw darparu cynllun archwilio ar sail risg mewn ffordd broffesiynol ac annibynnol, yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus 2017; mae Archwilio Mewnol yn rhoi sicrwydd gwrthrychol i'r sefydliad ac yn cynnal gweithgareddau ymgynghori sydd â'r nod o ychwanegu gwerth a gwella gweithrediadau'r Awdurdod. Bydd y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cynorthwyo'r Awdurdod i gyflawni ei amcanion drwy ddod â dull systematig a disgybledig i werthuso a gwella effeithiolrwydd y prosesau rheoli risg, rheolaeth a llywodraethu.

DIFFINIAD AC AMCAN

- 7 Yn unol â Safonau Archwilio'r Sector Cyhoeddus, mae'n ofynnol i'r Pennaeth Archwilio Mewnol ddatblygu a chynnal strategaeth ar gyfer darparu gwasanaeth Archwilio Mewnol. Swyddogaeth sicrwydd yw Archwilio Mewnol sydd, yn anad dim, yn darparu barn annibynnol a gwrthrychol i'r sefydliad ynghylch yr amgylchedd reoli, ac mae hynny'n cynnwys rheoli risg, rheolaeth a llywodraethu, a hynny trwy werthuso pa mor effeithiol ydyw wrth gyflawni amcanion y sefydliad. Mewn ffordd wrthrychol, mae'n archwilio, yn gwerthuso, ac yn adrodd ynghylch pa mor ddigonol yw'r amgylchedd reoli fel cyfraniad i'r defnydd cywir, economaidd, effeithlon ac effeithiol o adnoddau. Mae'r amgylchedd reoli'n cynnwys holl weithrediadau'r awdurdod, ei adnoddau, ei wasanaethau, a'i gyfrifoldebau at gyrff eraill.
- 8 Mae'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio yn ei gwneud yn ofynnol i ATAGC Iunio Datganiad Llywodraethu Blynyddol bob blwyddyn. Mae'r Pennaeth Archwilio yn darparu adroddiad blynyddol i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethiant, a hynny er mwyn cefnogi'r modd y caiff y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ei Iunio. Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys barn ynglŷn â digonolrwydd ac effeithiolrwydd y systemau rheoli risg, a'r amgylchedd rheolaeth fewnol; datgelu unrhyw gymwysterau i'r farn honno ynghyd â rhesymau; crynodeb o'r gwaith archwilio y mae'r farn honno wedi ei seilio arni; y graddau y dibynnwyd ar waith cyrff sicrwydd eraill; ac unrhyw faterion a ystyrir yn berthnasol i Iunio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.
- 9 Mae Archwilio Mewnol yn gweithredu mewn rôl ymgynghorol wrth gynghori rheolwyr ynghylch materion sydd o fewn ei gylch gwaith, megis gweithredu'r rheolaethau priodol o ran prosiectau, datblygiadau a systemau newydd. Yn y cynllun archwilio, pennir yr union ddyraniad o adnoddau mewn perthynas â'r gwaith ymgynghorol. Caniateir dyraniadau amser ar wahân ar gyfer gweithgarwch ymgynghorol, gwaith sy'n ymwneud â thwyll ariannol ac archwiliadau dilynol.

STATWS

- 10 Mae Archwilio Mewnol yn atebol i'r Trysorydd at ddibenion rheolaeth llinell, ac mae'n gymorth i gyflawni swyddogaethau statudol y Prif Swyddog Ariannol, fel y diffinnir hynny yn Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972. Fodd bynnag, mae Archwilio Mewnol yn annibynnol o ran ei waith cynllunio a'i weithrediad.
- 11 Mae gan y Pennaeth Gwasanaethau Archwilio fynediad uniongyrchol at y Prif Swyddog Tân, pob lefel o reolwyr, a'r aelodau etholedig. Mae gan Archwilwyr Mewnol awdurdod i:
- fynd i mewn i unrhyw un o sefydliadau'r awdurdod ar unrhyw adeg resymol.
 - cael mynediad at yr holl gofnodion, gwybodaeth a gohebiaeth sy'n ymwneud ag unrhyw drafodion ariannol neu drafodion eraill fel y tybir yn angenrheidiol, a hynny at ddibenion adolygiadau a/neu ymchwiliadau fel rhan o archwiliadau.
 - gwerthuso pa mor ddigonol ac effeithiol yw'r rheolaethau mewnol sydd wedi eu bwriadu i sicrhau asedau a data, a hynny er mwyn cynorthwyo rheolwyr i atal a chanfod twyll ariannol.
 - gofyn am esboniadau fel y tybir yn angenrheidiol er mwyn eu bodloni eu hunain fod unrhyw fater sydd dan ymchwiliad yn gywir.
 - ei gwneud yn ofynnol i unrhyw un o weithwyr ATAGC gyflwyno arian, deunyddiau neu unrhyw eiddo arall sy'n perthyn i'r awdurdod a sydd yn eu meddiant hwy neu dan eu rheolaeth hwy.
 - mynd at gofnodion sy'n perthyn i drydydd partïon, megis contractwyr neu bartneriaid, pan fo angen hynny a phan fo'n briodol.

DARPARU'R GWASANAETH ARCHWILIO

- 12 Pennaeth y Gwasanaethau Archwilio sy'n gyfrifol am ddarparu'r gwasanaeth archwilio, a hynny yn unol â'r Gwasanaeth Lefel Gwasanaeth. Er mwyn sicrhau y gwneir hyn, mae trefniadau priodol ar gael ar gyfer:
- pennu a chyflwyno'r gwaith sydd i'w gyflawni, yn seiliedig ar Asesiad o Anghenion a phroses gynllunio sy'n seiliedig ar risg, cynllun archwilio blynyddol o'r ochr weithredol a chynlluniau gwaith misol. Mae pob cynllun yn seiliedig ar asesu risg.
 - darparu'r adnoddau angenrheidiol ar gyfer darparu'r cynllun archwilio, y sgiliau angenrheidiol (o ran archwilio yn gyffredinol, ac mewn meysydd technegol) a chyfleusterau cefnogol, megis cyfleusterau Technoleg Gwybodaeth, offer a phrosesau rheoli a gweinyddu.

CYNLLUN ARCHWILIO MEWNOL 2021/22

- 13 Mae'r Cynllun Blynyddol Drafft ar gyfer 2021/22 ar gael yn Atodiad A. Pwrpas y cynllun archwilio blynyddol yw gwneud y canlynol:-
- sefydlu blaenoriaethau archwilio ar y cyd â Rheolwyr yr Awdurdod Tân ac Achub, a hynny ar sail dull sy'n seiliedig ar risg i benderfynu beth yw anghenion archwilio'r Awdurdod ar ddechrau pob blwyddyn.
 - penderfynu pa adnoddau a fydd yn angenrheidiol i gynnal y dyletswyddau archwilio gofynnol.
 - adolygu gwaith archwilio'r flwyddyn flaenorol a chymryd camau dilynol.
- 14 Bod yn ganllaw yn unig yw bwriad y cynllun archwilio. Gallai newid yn yr amgylchiadau neu risgiau eraill sy'n dod i'r amlwg arwain at wyro oddi wrth y cynllun. Lluniwyd y cynllun ar gyfer 2021/22 ar y cyd â Rheolwyr yr Awdurdod Tân ac Achub. Mae'r cynllun hefyd yn cynnwys amser i gymryd camau dilynol ar argymhellion o archwiliadau blaenorol.
- 15 Bydd y gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cael ei ddarparu ar sail Asesiad o Anghenion, sef dull sy'n seiliedig ar risg, a hynny er mwyn pennu anghenion yr Awdurdod ar ddechrau'r flwyddyn a chynlluniau gweithredol manwl a fydd yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio yn flynyddol i'w cymeradwyo. Mae'r asesiad yn nodi nifer y diwrnodiau sydd eu hangen i Archwilio Mewnol allu adolygu'n ddigonol y meysydd dan sylw, a lefel Asesiad Risg ar gyfer pob aseiniad archwilio a gynllunnir. Amcan blaenaf y dull hwn yw sicrhau bod Archwilio Mewnol yn gallu cyflwyno barn ynghylch yr amgylchedd reoli, trwy gyfeirio adnoddau digonol yn seiliedig ar risgiau perthynol y gweithrediadau, yr adnoddau a'r gwasanaethau dan sylw, a hynny gan ddefnyddio proses Asesu Risg ffurfiol. Mae proses yr Asesu Risg yn cadw mewn cof amrywiaeth o risgiau strategol, corfforaethol, gwasanaethol a gweithredol, gan gynnwys y rhai a nodir trwy'r broses Rheoli Risg, a chan yr archwilydd allanol, a barn yr uwch reolwyr ynghylch y materion hyn. Lle nad yw'r adnoddau sydd ar gael yn rhai y mae Pennaeth y Gwasanaethau Archwilio yn eu hystyried yn ddigonol ar gyfer rhoi barn o'r fath, adroddir hyn i'r sefydliad trwy'r Pwyllgor Archwilio.
- 16 Mae'r Cynllun yn cydbwysu'r gofynion canlynol:
- yr angen i sicrhau y bydd y Cynllun Archwilio yn cael ei gwblhau i'r lefelau targed a sefydlwyd gan ddangosyddion perfformiad yr adain;
 - yr angen i sicrhau bod y systemau ariannol craidd yn cael eu hadolygu'n ddigonol er mwyn darparu sicrwydd fod gan y rheolwyr drefniadau priodol mewn lle ar gyfer rheolaeth ariannol y bydd yr Archwiliad Allanol yn dibynnu arno;
 - yr angen i adolygu trefniadau strategol a gweithredol eraill yn briodol;
 - yr angen i gael amser heb rwymedigaeth ar gael i ymdrin â materion na chynlluniwyd ar eu cyfer ac a allai fod yn gofyn am adolygiad neu ymchwiliad;

- dyraniad perthynol yr adnoddau, rhwng sicrwydd, rhai'n ymwneud â thwyll ariannol a gwasanaethau ymgynghorol a ddarperir gan archwilio mewnol.
- 17 Bydd y cynnydd yn erbyn y cynllun gweithredol a chynnwys y cynllun yn cael ei gadw dan adolygiad gan Bennaeth y Gwasanaethau Archwilio mewn cysylltiad â'r Trysorydd, a thrwy fonitro datblygiadau corfforaethol a datblygiadau'r gwasanaeth. Bydd y Pwyllgor Archwilio yn cael gwybod am berfformiad yn erbyn y cynllun gweithredol.
 - 18 Bydd Archwilio Mewnol yn cydymffurfio â PSIAS (Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus). Bydd Pennaeth y Gwasanaethau Archwilio yn sicrhau bod Llawlyfr Archwilio wedi'i ddiweddarau mewn lle, sy'n rhestru'r safonau disgwylidig, a bydd yn monitro cydymffurfiad â'r safonau hyn, yn cynnwys y rhai sy'n ymwneud â chynllunio, cynnal ac adrodd ynghylch aseiniadau archwilio.
 - 19 Cafodd asesiad allanol o gydymffurfiaeth Archwilio Mewnol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus ei gynnal ar 31 Hydref 2016 gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam. Barn gyffredinol yr aseswyr allanol oedd bod y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cydymffurfio ar y cyfan â'r Safonau a'r Cod Moeseg yn yr holl feysydd arwyddocaol, a'i fod yn gweithredu'n annibynnol ac yn wrthrychol.
 - 20 Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy wedi sefydlu Polisi Adolygu Perfformiad a Datblygiad, sy'n nodi anghenion hyfforddi a datblygu ei weithwyr. Mae'r Adain Archwilio Mewnol yn dibynnu'n fawr ar effeithiolrwydd ei staff i ddarparu gwasanaethau o ansawdd uchel. Nod y broses adolygu perfformiad a datblygiad yw atgyfnerthu a chryfhau'r berthynas rhwng perfformiadau unigolion, disgwyliadau'r rheolwyr a nodau'r sefydliad. Hefyd, mae'r PSIAS (1230) yn ei gwneud yn ofynnol fod Pennaeth Gwasanaethau Archwilio a Chaffael yn sicrhau bod gan yr Adain Archwilio Mewnol fynediad at yr amrediad llawn o wybodaeth, sgiliau, cymwysterau a phrofiad i gyflawni amcanion yr Adain a chyrraedd ei safonau.
 - 21 Bydd Archwilio Mewnol yn ceisio cydweithredu'n effeithiol â'r archwilydd allanol, a sicrhau y gellir gosod y ddibyniaeth briodol ar weithgarwch yr Archwilio Mewnol.
 - 22 Mae dull adrodd Archwilio Mewnol wedi ei nodi yn y Cytundeb Lefel Gwasanaeth, a bydd Archwilio Mewnol yn cydymffurfio â'r dull hwn gan mai dyma'r ffordd fwyaf effeithlon o gael canlyniadau ei waith.

- 23 Wrth gyflwyno pob aseiniad, bydd Archwilio Mewnol yn ystyried gwneud argymhellion ymarferol yn seiliedig ar ganfyddiadau'r gwaith, ac yn trafod y rhain â'r rheolwyr, fel bod y rheolwyr yn ymrwmo i gynllun gweithredu priodol ar gyfer gweithredu unrhyw welliannau i'r amgylchedd reoli.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Wedi'u hystyried a'u hymgorffori yn y Strategaeth.
Cyllideb	Dim pwysau ychwanegol o ran costau; mae'r gyllideb a osodwyd ar gyfer 2021/22 yn ymgorffori'r Cytundeb Lefel Gwasanaeth â Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar gyfer darparu gwasanaethau ariannol.
Cyfreithiol	Cydymffurfio ag Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 a Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio 2014.
Staffio	Dim goblygiadau; staff Archwilio Mewnol Conwy wedi gweithredu'r Strategaeth Archwilio Mewnol.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Mae Gwasanaethau Archwilio Mewnol Conwy yn gweithredu yn unol â'r ddeddfwriaeth.
Risgiau	Byddai methu â llunio strategaeth a chynllunio gwaith y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn briodol yn arwain at ddull annisgybledig o werthuso a gwella effeithiolrwydd y gwaith rheoli risg, rheolaeth a llywodraethu, a byddai'n amharu'n ddrwg ar y gwaith o wella gweithrediadau'r Awdurdod. Byddai hyn yn gwanhau'r fframwaith llywodraethu, a gallai arwain at sefyllfa lle mae'r Awdurdod yn cael barn anffafriol ar ei drefniadau ar gyfer Gwasanaeth Archwilio Mewnol effeithiol, fel sy'n ofynnol dan y ddeddfwriaeth berthnasol.

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru **Atodiad A**
Cynllun Blynyddol Drafft ar gyfer Archwilio Mewnol 2021/22

Cyf.	Adolygiad Archwilio	Sylwadau	Diwrn odau	Amseriad Arfaeth edig
Maes Risg – Risgiau Ariannol a Thwyll				
17	Y Gyflogres – Taliadau a didyniadau	Yr amcanion ydi gwerthuso addasrwydd gweithdrefnau'r gyflogres mewn perthynas â thalu cyflogau a didyniadau gweithwyr, gyda'r bwriad o ganfod unrhyw wendidau wrth reoli'n fewnol a meysydd risgiau posibl yn y system.	13	Awst 2021
24	Storfeydd Canolog	Adolygu gweithdrefnau'r Storfeydd Canolog ar gyfer prynu, derbyn, rhoi, stociau, addasu a diogelu.	13	Medi 2021
27	Y Fenter Twyll Genedlaethol	Mae'r Fenter Twyll Genedlaethol yn ymarfer 'paru data' cynhwysfawr a thrylwyr a drefnir gan Swyddfa'r Cabinet mewn partneriaeth ag Archwilio Cymru.	8	Ionawr 2022
Gwaith Archwilio Arall				
-	Cynllunio Archwiliadau, Adroddiad Blynyddol a Rheolaeth	Darpariaeth ar gyfer amser sydd ei angen ar gyfer yr elfen reoli o'r contract.	6	Yn mynd ymlaen
-	Camau Dilydol ar Argymhellion Blaenorol	Cymryd camau dilydol ar argymhellion a wnaed yn 2020/21 – <ul style="list-style-type: none"> • Archwiliadau Diogel a lach • Y Gyflogres – dechreuwyd ac ymadawyr 	8	Yn mynd ymlaen
-	Cronfa wrth gefn	Ar gyfer gwaith sydd heb ei gynllunio ac a adnabuwyd yn ystod y flwyddyn, a chyswllt/cyngor fel sydd angen.	2	
Cyfanswm y Dyddiadau sydd eu hangen ar gyfer Gwaith Archwilio			50	
Cyfanswm y Dyddiau a Ddyrannwyd 2021/22			50	
Cyfanswm y Dyddiadau a gariwyd drosodd o 2020/21			-	
Cyfanswm y Dyddiau sydd ar gael 2021/22			50	

Adroddiad ar gyfer	Y Pwyllgor Archwilio
Dyddiad	25 Ionawr 2021
Swyddog Arweiniol	Ken Finch, Trysorydd
Swyddog Cyswllt	Ken Finch, 01745 535286
Pwnc	Llythyr Archwilio Blynyddol Archwilio Cymru 2019/20

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Cyflwyno'r Llythyr Archwilio Blynyddol gan Archwilio Cymru er mwyn i'r Aelodau ei nodi.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae llythyr archwilio blynyddol 2019/20 yn rhoi crynodeb o'r prif negeseuon sy'n deillio o gyfrifoldebau statudol Archwilydd Cyffredinol Cymru o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'i gyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio ar gyfer y flwyddyn honno.

ARGYMHELLION

- 3 Gofynnir i'r Aelodau nodi cynnwys Llythyr Archwilio Blynyddol 2019/20.

CEFNDIR

- 4 Archwilydd Cyffredinol Cymru yw archwilydd statudol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru.

GWYBODAETH

- 5 Mae'n ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol roi crynodeb o brif negeseuon ei waith yn ystod y flwyddyn. Mae'r Llythyr Archwilio Blynyddol hefyd yn cynnwys ei gasgliad ynglŷn â threfniadau'r Awdurdod i sicrhau cynildeb, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae gan yr adroddiad hwn gysylltiad ag amcanion llesiant tymor hir ATAGC. Mae'n adrodd ynghylch gwaith y gwasanaeth yn ystod y flwyddyn, ac mae'n cynnwys asesiad o gynlluniau'r gwasanaeth ar gyfer y dyfodol o ran cyllid a'r risgiau a allai godi yn y dyfodol ac a allai effeithio ar y modd y mae gwasanaethau'n cael eu darparu.
Cyllideb	This report looks at the Authority's financial arrangements with regards operating within the budget set.
Cyfreithiol	The report is a statutory requirement as detailed above.
Staff	None
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/laith Gymraeg	None
Risgiau	Key messages may conclude that there are improvements needed that need to be actioned.

Y Cyngorydd Peter Lewis (Cadeirydd)
Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
Ffordd Salesbury
Parc Busnes Llanelwy
Llanelwy
Sir Ddinbych
LL17 OJJ

Cyfeirnod: DO21-01

Dyddiad cyhoeddi: 5 January 2021

Annwyl Gyngorydd Lewis,

Llythyr Archwilio Blynyddol - Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru 2019-20

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n codi o'm cyfrifoldebau statudol dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'm cyfrifoldebau adrodd dan y Cod Ymarfer Archwilio.

Cydymffurfiodd yr Awdurdod â'i gyfrifoldebau yn ymwneud ag adroddiadau ariannol a'r defnydd o adnoddau

Cyfrifoldeb yr Awdurdod yw:

- sefydlu systemau rheolaeth fewnol er mwyn sicrhau bod trafodion yn rheolaidd a chyfreithlon a sicrhau bod ei asedau'n ddiogel;
- cadw cofnodion cyfrifyddu priodol;
- paratoi Datganiad o Gyfrifon yn unol â'r gofynion perthnasol; a
- sefydlu a chadw golwg ar drefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi:

- roi barn archwilio ar y datganiadau cyfrifyddu;
- adolygu trefniadau'r Awdurdod i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau; a
- rhoi tystysgrif yn cadarnhau fy mod wedi cwblhau archwiliad y cyfrifon.

Mae awdurdodau lleol yng Nghymru yn paratoi eu datganiadau cyfrifyddu yn unol â gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar gyfer Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Mae'r Cod hwn yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. Ar 10 Tachwedd 2020, rhoddais farn archwilio ddiamed ar y datganiadau cyfrifyddu gan gadarnhau eu bod yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa a thrafodion ariannol Cronfa Bensiwn yr Awdurdod a'r Diffoddwyr Tân. Mae f'adroddiad

wedi'i gynnwys yn y Datganiad o Gyfrifon. Adroddwyd wrth aelodau'r Awdurdod am y materion allweddol a gododd o archwiliad y cyfrifon yn fy adroddiad ar Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol ar 9 Tachwedd 2020.

Rwyf yn fodlon bod gan yr Awdurdod drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau

Mae f'ystyriaeth o drefniadau'r Awdurdod i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wedi'i seilio ar y gwaith archwilio a wnaed ar y cyfrifon yn ogystal â dibynnu ar y gwaith a gwblhawyd dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 ac o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Rwyf yn fodlon bod gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau ac yn y Flwyddyn Newydd, byddaf yn rhoi crynodeb archwilio o'r gwaith a gwblhawyd ers yr Adroddiad Gwella Blynyddol diwethaf 2018-19 a gyhoeddwyd ym mis Mehefin 2019.

Rhoddais dystysgrif yn cadarnhau bod archwiliad y cyfrifon wedi'i gwblhau ar 10 Tachwedd 2020

Ni dderbyniais gwestiynau na gwrthwynebiadau gan etholwyr ynghylch archwiliad 2019-20. Ar ôl rhoi barn archwilio ar y datganiadau ariannol a dod i gasgliad ynghylch trefniadau'r Awdurdod i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau, roeddwn yn gallu tystio bod yr archwiliad wedi'i gwblhau pan gyhoeddais fy marn archwilio.

Ffi archwilio ariannol

Disgwylir i'r ffi archwilio ariannol ar gyfer 2019-20 fod yn unol â'r ffi amcangyfrifedig a nodwyd yn y Cynllun Archwilio Blynyddol.

Yn gywir

Derwyn Owen

Ar gyfer ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

Cc Simon Smith, Prif Swyddog Tân
Ken Finch, Trysorydd
Helen MacArthur, Prif Swyddog Cynorthwyol Cyllid ac Adnoddau

Adroddiad ar gyfer	Y Pwyllgor Archwilio
Dyddiad	25 Ionawr 2021
Swyddog Arweiniol	Ken Finch, Trysorydd
Swyddog Cyswllt	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Pwnc	Strategaeth Cronfeydd Ariannol wrth gefn

PWRPAS YR ADRODDIAD

1. Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno'r Strategaeth Cronfeydd Ariannol – wedi'i diweddarau (y Strategaeth) i'r Aelodau.

CRYNODEB GWEITHREDOL

2. Cafodd y Strategaeth Cronfeydd Ariannol ei chyflwyno ddiwethaf i'r Awdurdod Tân ac Achub ym mis Mawrth 2016, ac yn unol ag arferion da, mae wedi bod yn destun adolygiad.
3. Mae'r Strategaeth wedi cael ei diweddarau er mwyn adlewyrchu'r arferion a'r gweithdrefnau cyfredol.

ARGYMHELLION

4. Bod yr Aelodau'n argymhell y canlynol i'r Awdurdod Tân ac Achub:
 - (i) Cymeradwyo'r Strategaeth Cronfeydd Ariannol sydd yn Atodiad 1, fel sail i reoli'r cronfeydd defnyddiadwy sydd gan yr Awdurdod Tân ac Achub.

CEFNDIR

5. Mae'r Awdurdod Tân ac Achub yn wahanol i awdurdodau lleol eraill oherwydd mae'n cael ei ariannu gan gyfraniadau gan y chwe awdurdod cyfansoddol yng Ngogledd Cymru, felly nid yw'n awdurdod sy'n codi praesept nac yn bilio.
6. Fe wnaeth Llywodraeth Cymru ddeddfu 'Gorchymyn Cynlluniau Cyfunol y Gwasanaethau Tân ac Achub Cyfunol (Amrywio) (Cymru) 2009' er mwyn cydnabod y baich posibl ar gyllidebau cynghorau petai'r Awdurdod yn gofyn am gyfraniad ychwanegol mewn unrhyw flwyddyn. Mae hyn wedi darparu sail statudol i'r awdurdodau tân ac achub yng Nghymru allu dal cronfeydd wrth gefn.

7. Mae defnyddio cronfeydd wrth gefn yn rhan hanfodol o reoli materion ariannol yr Awdurdod, ac mae wedi sicrhau bod modd lleihau'r angen i ddiwygio'r cyfraniadau mewn unrhyw flwyddyn.

GWYBODAETH

8. Mae'r Strategaeth Cronfeydd Ariannol i'w gweld yn Atodiad 1. Mae'n nodi manylion y cronfeydd sy'n cael eu dal ac mae'n dogfennu'r broses ar gyfer adolygu'r cronfeydd ac adrodd yn eu cylch.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Drwy ddal cronfeydd wrth gefn, gall yr Awdurdod gyflawni ei amcanion llesiant hirdymor, sef: <ul style="list-style-type: none"> • Cefnogi pobl i atal tanau damweiniol mewn cartrefi ac i aros yn ddiogel os bydd tanau o'r fath yn digwydd; • Hwyluso gwasanaethau tân ac achub sydd o ansawdd uchel, sy'n ymatebol ac wedi'u hintegreiddio'n well er mwyn i weithgareddau ataliol ac ymateb brys allu parhau i fod ar gael pryd a ble y mae eu hangen, a hynny'n fforddiadwy, yn deg ac ar sail risg
Cyllideb	Cyfanswm y cronfeydd defnyddiadwy presennol yw £1.82m
Cyfreithiol	Mae dyletswydd gyfreithiol ar yr Awdurdod Tân ac Achub i osod cyllideb refeniw fantoledig. Gallai hyn gynnwys defnyddio cronfeydd wrth gefn ar gyfer ymrwymadau sy'n hysbys.
Staffio	Dim
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Dim
Risgiau	Mae incwm a gwariant yn cael eu monitro'n agos er mwyn sicrhau bod unrhyw achosion o wyro o'r gyllideb a gymeradwywyd yn cael eu canfod yn briodol, a'u hadrodd i'r Aelodau. Mae hyn yn cynnwys symudiadau yn y cronfeydd.

Strategaeth Cronfeydd Ariannol

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Nid yw'r ddogfen hon yn cael ei rheoli ar ôl iddi gael ei hargraffu.
Cyn ei defnyddio, mae'r sawl sy'n ei defnyddio yn gyfrifol am wirio
mai dyma'r fersiwn gyfredol.

Fersiwn: 1.0

Adolygiad nesaf: 16/03/2024

Strategaeth Cronfeydd

Statws: Drafft

Dyddiad cyhoeddi: i'w gadarnhau

Ariannol

1.0 Y CRONFEYDD SY'N CAEL EU DAL

Bydd Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) yn cadw cronfeydd wrth gefn yn unol â'r gofynion deddfwriaethol a rheoleiddiol sy'n arferol. Bydd yr Awdurdod yn ceisio osgoi defnyddio cronfeydd wrth gefn i ariannu diffyg cyffredinol yn y gyllideb referniw net, oherwydd mae sefyllfa ariannol o'r fath yn anghynaliadwy.

Ni fydd yr Awdurdod yn cadw cronfeydd rhag ofn, ac eithrio'r rhai yr adroddir eu bod yn gronfeydd ariannol wrth gefn.

Yn ogystal â chronfa gyffredinol, bydd yr Awdurdod hefyd yn dal cronfa a glustnodwyd ar gyfer pwrpas penodol pan fo angen hynny er mwyn talu costau cyfyngedig unigol sy'n gysylltiedig ag ymrwymiadau neu fentrau penodol.

2.0 ADRODD YNGHYLCH CRONFEYDD

Bydd y dasg o adrodd ynghylch y cronfeydd wrth gefn yn y datganiadau ariannol yn bodloni'r codau ymarfer cyfrifyddu presennol sy'n gymwys i'r Awdurdod.

Er mwyn sicrhau tryloywder a chraffu, bydd adroddiadau sydd ar gael i'r cyhoedd, ac sy'n cynnwys rhagor o fanylder, yn cael eu cyflwyno i'r Awdurdod wrth gytuno ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig ac wrth adrodd ynghylch yr alldro ariannol am y flwyddyn ariannol flaenorol.

Wrth adrodd ynghylch yr alldro ariannol am y flwyddyn flaenorol, caiff yr wybodaeth ganlynol ei darparu:

- Pwrpas y gronfa
- Y sail ar gyfer asesu digonolrwydd
- Trosglwyddiadau i mewn ac allan o gronfeydd

3.0 CYFRIFOLDEB A DIRPRWYO

Bydd y gwaith o greu, dileu, asesu digonolrwydd a throsglwyddiadau i mewn/allan o'r cronfeydd yn cael ei ddirprwyo i'r Swyddog Adran 151 yn yr Awdurdod.

Bydd y Swyddog Adran 151 yn asesu pa mor ddigonol yw'r cronfeydd, a hynny o leiaf unwaith y flwyddyn, fel rhan o'r broses o gau'r cyfrifon.

Bydd y Swyddog Adran 151 yn adrodd i'r Awdurdod fel y bo'r gofyn o fewn y Strategaeth hon.

4.0 SWYDDOGAETH Y SWYDDOG ADRAN 151

Ar hyn o bryd, nid oes swyddogaeth uniongyrchol i Weinidogion Cymru bennu na chynghori ar y lefel briodol o gronfeydd sydd gan Awdurdodau penodol. Mater i'w benderfynu ar lefel sefydliadol yw hyn, a rhaid ystyried y risgiau, yr amgylchiadau a'r cynlluniau penodol sy'n arferol ar y pryd.

O fewn y fframwaith statudol a rheoleiddiol presennol, cyfrifoldeb y Swyddog Adran 151 yw cynghori'r Awdurdod ynghylch lefel y cronfeydd y dylid eu dal ac i sicrhau bod protocolau clir yn bodoli ar gyfer eu sefydlu a'u defnyddio.

5.0 CRONFEYDD DEFNYDDIADWY

Caiff yr Awdurdod ddal Cronfeydd Defnyddiadwy ar gyfer tri phrif bwrpas:

- Balans digonol i helpu i arbed rhag effaith llif arian anwastad ac i osgoi gorfod benthycu'n ddiangen dros dro – mae hyn yn rhan o'r cronfeydd cyffredinol;
- Cronfa wrth gefn i leddfu effaith digwyddiadau annisgwyl neu argyfyngau – mae hyn hefyd yn rhan o gronfeydd cyffredinol; neu
- Ffordd o gynyddu arian a elwir yn aml yn gronfeydd a glustnodwyd, a hynny er mwyn ateb gofynion sy'n hysbys neu rai a ragwelir; rhoddir cyfrif ar wahân am gronfeydd a glustnodwyd, ond yn gyfreithiol maent yn rhan o'r Gronfa Gyffredinol.

Categori o Gronfa a Glustnodwyd	Rhesymeg
Symiau a neilltuwyd ar gyfer cynlluniau mawr, megis datblygiadau cyfalaf neu brynu asedau, neu i ariannu gwaith adsefydlu pwysig a blaenoriaethau'r Gwasanaeth.	Pan fo gwariant wedi'i gynllunio mewn cyfnodau cyfrifyddu yn y dyfodol, peth darbodus yw neilltuo adnoddau ymlaen llaw.
Cronfeydd yswiriant.	Gan nad oes unrhyw sail statudol, caiff symiau sy'n cael eu dal i gwrdd ag ymrwymadau posibl ac annisgwyl eu hadrodd fel cronfeydd a glustnodwyd pan nad yw'r ymrwymadau hyn yn bodloni'r diffiniad o ddarpariaeth o dan ofynion Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 37, sef <i>Darpariaethau, Asedau ac Ymrwymadau Annisgwyl</i> .
Cronfeydd ar gyfer grantiau refeniw, a rhoddion na chafodd eu gwario.	Pan nad oes unrhyw amodau i grantiau refeniw neu roddion, neu pan fo'r amodau wedi cael eu bodloni a'r gwariant heb ddigwydd eto, caiff y symiau eu dal fel cronfeydd a glustnodwyd.

Hefyd, caiff yr Awdurdod ddal Cronfa Derbyniadau Cyfalaf. Mae'r gronfa hon

yn dal yr elw ar ôl gwerthu asedau nad ydynt yn gyfredol, ac ni chaiff y gronfa ei defnyddio heblaw ar gyfer y pwrpasau a nodir yn “Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) 2003 fel y'u diwygiwyd”, sef:

- I dalu gwariant cyfalaf;
- I ad-dalu prifswm unrhyw swm a fenthyciwyd; neu
- I dalu unrhyw rwymedigaeth ar gyfer trefniant credyd, heblaw unrhyw rwymedigaeth y mae'n rhaid eu rhoi ar gyfrif refeniw, yn unol â'r arferion priodol.

Caiff yr Awdurdod wneud darpariaeth hefyd ar gyfer gwario yn unol â'r diffiniadau llym sydd yn y codau ymarfer ar gyfer cyfrifyddu. Mae'r rhain yn ymwneud â phan fo rhwymedigaethau penodol yn bodoli ar ddyddiad y fantolen a bod modd gwneud amcangyfrif dibynadwy o'r rhwymedigaeth.

6.0 CRONFEYDD ANNEFNYDDIADWY

Mae cronfeydd annefnyddiadwy yn deillio o addasiadau cyfrifyddu technegol yn sgil rhyngweithio deddfwriaeth ac arferion cyfrifyddu priodol. Gellir sefydlu'r rhain naill ai er mwyn cofnodi enillion ailbriso neu fel addasiad er mwyn ailgysoni gofynion cyfrifyddu a statudol.

Nid yw'r cronfeydd hyn yn cael eu cefnogi gan adnoddau, ac ni ellir eu defnyddio ar gyfer unrhyw bwrpas arall. Rhoddir disgrifiad isod o'r cronfeydd defnyddiadwy cyffredin:

Cronfa Ailbriso	Mae'r gronfa hon yn cofnodi enillion heb eu gwireddu yng ngwerth eiddo, peiriannau a chyfarpar. Mae'r gronfa'n cynyddu pan fo asedau'n cael eu hailbriso am i fyny, ac mae'n gostwng wrth i asedau gael eu dibrisio neu pan fo asedau'n cael eu hailbriso am i lawr neu pan geir gwared ar asedau. Dim ond enillion ailbriso a gronnwyd ers 1 Ebrill 2007 sydd yn y Gronfa, sef y dyddiad pryd cafodd y Gronfa ei chreu. Mae enillion cronedig a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi cael eu cydgrynhoi yn y fantolen ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.
Cyfrif Addasu Cyfalaf	Mae'r gronfa hon yn ailgysoni'r gwahanol gyfraddau y mae'r asedau yn cael eu dibrisio o dan arferion cyfrifyddu priodol ac yn cael eu hariannu drwy'r system rheolaethau cyfalaf. Mae'r statud yn mynnu bod y taliad i'r Gronfa Gyffredinol yn cael ei bennu gan y system rheolaethau cyfalaf. Er enghraifft, mae'r balans credyd ar y Cyfrif yn dangos bod gan Awdurdod fuddsoddiad cyfalaf wedi'i ariannu'n gyffredinol cyn derbyn buddion y buddsoddiad hwnnw. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbriso a gronnwyd mewn Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad pryd cafodd y Gronfa Ailbriso ei chreu er mwyn dal enillion o'r fath.

Cronfa wrth gefn ar gyfer Pensiynau	Mae'r gronfa hon yn ailgysoni'r taliadau a wnaed yn y flwyddyn i wahanol gynlluniau pensiwn statudol yn unol â gofynion y cynlluniau hynny, a'r newid net yn rhwymedigaeth ariannol yr Awdurdod dan Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 19, sef <i>Buddion Cyflogeion</i> , ar gyfer yr un cyfnod. Gwneir trosglwyddiad i mewn neu allan o'r gronfa bensiynau er mwyn sicrhau bod y taliad i'r Gronfa Gyffredinol yn adlewyrchu'r swm i'w chodi drwy drethu. Er enghraifft, mae'r balans debyd yn y Gronfa yn dangos bod awdurdod wedi gwneud ymrwymadau i ariannu pensiynau y mae'r Llywodraeth wedi caniatáu iddo eu hariannu o gyfraniadau i'w gwneud mewn blynyddoedd i ddod.
Cyfrif Absenoldebau Cronedig	Mae'r cyfrif hwn yn mewnsugno'r gwahaniaethau a fyddai'n codi fel arall ym malans y Gronfa Gyffredinol yn sgil cronni oherwydd absenoldebau digolledol a enillwyd ond na chymerwyd yn y flwyddyn, e.e. hawl i seibiant blynyddol wedi'u cario drosodd ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn mynnu bod yr effaith ar y Gronfa Gyffredinol yn cael eu niwtraleiddio drwy drosglwyddo i mewn neu allan o'r Cyfrif.
Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	Mae'r cyfrif hwn yn ailgysoni'r gwahanol gyfraddau y mae enillion a cholledion (megis y premiymau ar ad-dalu dyled yn gynnar) yn cael eu cydnabod dan arferion cyfrifyddu priodol, a rhaid iddynt, dan statud, ddod o'r Gronfa Gyffredinol. Er enghraifft, mae'r balans debydau ar y Cyfrif yn dangos bod yr Awdurdod wedi cael treuliau ar fenthyciadau ac mae'r Llywodraeth wedi caniatáu iddo wasgaru'r rheini dros flynyddoedd i ddod.

Gellir hefyd greu cronfeydd yn y dyfodol pan fo datblygiadau mewn dulliau cyfrifyddu mewn awdurdodau lleol yn arwain at wahaniaethau mewn amseru rhwng yr incwm a'r gwariant, dan arferion cyfrifyddu priodol ac o dan statud neu reoliad.

7.0 ADRODD YNGHYLCH CRONFEYDD WRTH GEFN

Mae'r Cod Ymarfer ar gyfer Cyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig (y Cod), sy'n seiliedig ar y Safonau Adroddiadau Ariannol Rhyngwladol (IFRS), yn pennu'r gofynion adrodd ar gyfer cronfeydd wrth gefn. Mae'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd yn cyflwyno'r symudiad yng nghronfeydd yr awdurdod yn ystod y flwyddyn, wedi'u dadansoddi'n gronfeydd defnyddiadwy ac yn gronfeydd andefnyddiadwy.

Mae'r Cod yn argymhell bod y cronfeydd a glustnodwyd yn cael eu hadrodd ar wynebdden y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd. Mae'r gyfundrefn adrodd statudol, a'r rheolaeth ariannol effeithiol, yn tanatgu'r angen i gael trefniadau clir a thryloyw ar gyfer adrodd mewn perthynas â chronfeydd wrth gefn, ac mae'r arferion gorau yn awgrymu y dylid adrodd yr wybodaeth ganlynol ar gyfer pob cronfa a glustnodwyd:

- y rheswm dros y gronfa;
- sut a phryd gellir defnyddio'r gronfa;
- y gweithdrefnau ar gyfer rheoli'r gronfa; a
- mecanweithiau adolygu.

Dylai'r adroddiad ar y gyllideb i'r Awdurdod gynnwys y canlynol:

- unrhyw achos o ddefnyddio'r gronfa neu ychwanegu ati, gan gynnwys unrhyw achos penodol o ddefnyddio'r gronfa er mwyn talu costau rheolaidd;
- datganiad gan y Swyddog Adran 151 ynghylch pa mor ddigonol yw'r cronfeydd cyffredinol a'r darpariaethau.

8.0 PA MOR DDIGONOL YW'R CRONFEYDD

Er mwyn asesu pa mor ddigonol yw'r cronfeydd wrth osod y gyllideb, bydd y Swyddog Adran 151 yn ystyried y risgiau strategol, gweithredol ac ariannol sy'n wynebu'r Awdurdod. Bydd yr asesiad o'r risgiau yn cynnwys risgiau allanol, megis materion a allai effeithio ar barhad busnes, yn ogystal â risgiau mewnol, er enghraifft y gallu i sicrhau arbedion effeithlonrwydd a gynllunnir.

Mewn termau ariannol, bydd y risgiau canlynol yn cael eu hystyried:

Ymdrin â chwyddiant a chyfraddau llog	<ul style="list-style-type: none"> • Sefyllfa ariannol gyffredinol yr awdurdod • Cynnydd ym mhrisiau rhai nwyddau, ac a yw'r cronfeydd yn ddigonol i ddelio ag unrhyw amrywiadau annisgwyl mewn prisiau. • Sut bydd y newidiadau mewn cyfraddau llog yn effeithio ar fenthyciadau neu incwm a roddwyd yn y Strategaeth y cytunwyd arni ar gyfer Rheoli'r Trysorlys.
Amcangyfrifon o lefel ac amseriad y derbyniadau cyfalaf	<ul style="list-style-type: none"> • Mae hanes yr Awdurdod ym maes rheoli'r gyllideb a rheolaeth ariannol yn cynnwys cadernid y cynlluniau tymor canolig. • Sut mae'r farchnad eiddo yn effeithio ar gael y derbyniadau, o ran yr amseriad a'r swm.
Ymdrin â phwysau oherwydd galw	<ul style="list-style-type: none"> • Gallu'r Awdurdod i reoli pwysau ar y gyllideb yn ystod y flwyddyn, a'r strategaeth ar gyfer rheoli'r galw a'r modd o ddarparu gwasanaethau yn y tymor hir.

<p>Ymdrin ag arbedion effeithlonrwydd/enillion cynhyrchiant arfaethedig</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cryfder yr wybodaeth ariannol a'r trefniadau adrodd.
<p>Risgiau ariannol sydd ymhlyg mewn unrhyw bartneriaethau ariannu newydd arwyddocaol, trefniadau contractau allanol pwysig, neu ddatblygiadau cyfalaf mawr</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yr hawl sydd gan yr Awdurdod i drosglwyddo arian, a'r gweithdrefnau ar ddiwedd y flwyddyn ar gyfer tanwariannau/gorwariannau yn y gyllideb, ar lefel yr awdurdod ac ar lefel yr adrannau. • Mesurau rheoli risg o ran partneriaethau, gan gynnwys ystyried sut caiff risg ei ddyrannu. • Mae darpariaethau contractau wedi'u dylunio i ddiogelu sefyllfa'r awdurdod os bydd problemau'n deillio o drefniadau contractau allanol.
<p>I ba raddau y mae cronfeydd wrth gefn, grantiau llywodraeth ac arian arall ar gael i ddelio â digwyddiadau annisgwyl pwysig, a pha mor ddigonol yw'r darpariaethau</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dylid defnyddio asesiadau risg wrth gael cydbwysedd rhwng lefelau premiymau yswiriant a chronfeydd wrth gefn.
<p>Yr hinsawdd ariannol cyffredinol y mae'r awdurdod yn agored iddo</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ffactorau allanol, megis newidiadau mewn ariannu yn y dyfodol, y tirlun gwleidyddol ac amodau economaidd y byd.